

PROPOSTES SENZILLES PER REDUIR ELS RESIDUS

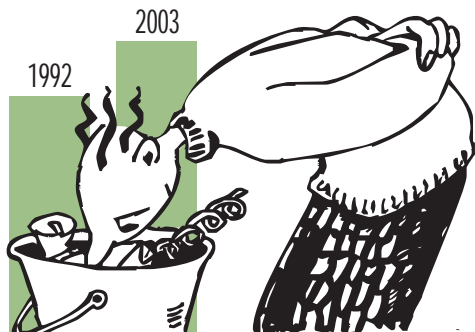
4	Presentació
5	Quins residus podem evitar?
6	Som responsables de les nostres deixalles...
7	Propostes senzilles per reduir la QUANTITAT de residus
8	On vas sense cabàs?
9	Millor si és a granel
10	No t'equivoquis d'envàs
14	El paper i el material d'oficina
16	Propostes senzilles per reduir la PERILLOSITAT dels residus
17	Els productes de neteja
18	Els plaguicides: insecticides, herbicides i fungicides
18	Els aerosols
19	Els productes amb mercuri
19	Els productes de l'automòbil
20	Els productes de bricolatge
21	Alguns criteris i eines a l'hora d'anar a comprar
22	Etiquetes i símbols
23	Falses idees, males interpretacions
24	Glossari

Presentació

La nostra societat produeix grans quantitats d'objectes de consum, molts d'ells innecessaris, que gairebé mai estan pensats per ser reutilitzats. Hem de tenir a l'abast les eines que contribueixin a evitar agressions al medi ambient; ho podem fer separant correctament els residus perquè els puguem reutilitzar com a recursos i intentant invertir la tendència actual d'augment desproporcionat de les deixalles.

Del total de deixalles generades encara s'aboca el 63% de la brossa, se n'incinera el 18,5% i solament s'aprofita el 18,5%. Malauradament els tractaments finalistes encara representen la principal destinació per les nostres deixalles, provocant així el malbaratament de recursos valuosos.

Font: Memòria 2003. Agència de Residus de Catalunya-DMAH.

COMPOSICIÓ DE LA BROSSA en pes	
BROSSA ORGÀNICA	38%
PAPER I CARTRÓ	21%
VIDRE	8%
PLÀSTICS	16%
METALLS	5%
ALTRES	12%

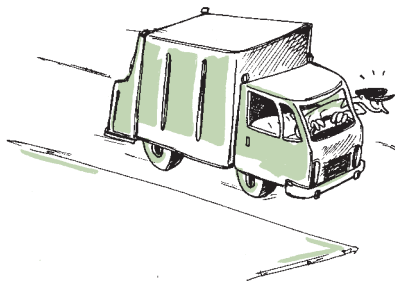
Font: PROGEMIC 2001

COMPOSICIÓ DELS ENVASOS I EMBALATGES en pes	
PLÀSTICS	14,11%
MIXTES	2,61%
METALLS FÈRRICS	2,72%
METALLS NO FÈRRICS	2,18%
FUSTA	0,46%
VIDRE	8,00%
PAPER/CARTRÓ	5,53%
ALTRES	0,01%

Font: Ministeri Medi Ambient 1999

La causa més important d'aquest augment són la proliferació d'envasos i embalatges d'un sol ús. La pràctica desaparició dels envasos retornables i l'arrelament de la cultura de "l'usar i llençar", porta aquestes greus conseqüències ecològiques: el malbaratament dels recursos naturals i el de les matèries primeres.

Desitgem que aquesta guia us sigui útil per poder EXERCIR UNA OPCIÓ DE CONSUM MÉS RESPECTUOSA AMB EL MEDI I LA NOSTRA SALUT i així col·laborar a fer una societat del benestar més sostenible.

Quins residus podem evitar?

A Catalunya generem de mitjana 1,62 kg. de deixalles per habitant i dia. Aquesta xifra suposa una producció de residus i malbaratament de recursos naturals desproporcionat i...malauradament, sembla que la tendència va en augment.

Els envasos i embolcalls d'un sol ús són la causa principal de l'augment de la quantitat dels residus i del malbaratament dels recursos.

Els productes perillosos i problemàtics per al medi ambient i la salut són els responsables de la creixent toxicitat de la brossa, malgrat que representen una petita part del seu pes i volum.

El 50% del volum de la brossa són residus innecessaris i fàcilment evitables

Som responsables de les nostres deixalles

Tots i totes som consumidors i usuaris d'un ampli ventall de béns i serveis, i això fa que, directament o indirecta, intervinguem en el medi ambient: amb la nostra compra diària, amb l'ús d'envasos, amb l'ús del cotxe, amb l'ús que es fa dels nostres impostos, etc.

Per tant, és a les nostres mans canviar alguns dels nostres hàbits de consum, i és nostra la responsabilitat de consumir de manera respectuosa amb el nostre entorn.

... però no només és cosa nostra

Els fabricants han de posar al mercat productes duradors (no d'un sol ús), dissenyats per ser reutilitzats i, a la fi de la seva vida útil, reciclats.

Els comerciants han de posar a l'abast del consumidor productes respectuosos amb l'entorn i que contribueixin a reduir els residus.

Les administracions públiques hem de promocionar les mesures necessàries perquè els ciutadans puguem consumir sense malmetre el medi ambient.

Els ciutadans, amb les nostres actituds i decisions econòmiques i socials, podem incidir perquè fabricants, comerciants i administracions públiques garanteixin una gestió respectuosa amb el medi, basada en la reducció i la recuperació de materials i no en l'abocament o la incineració.

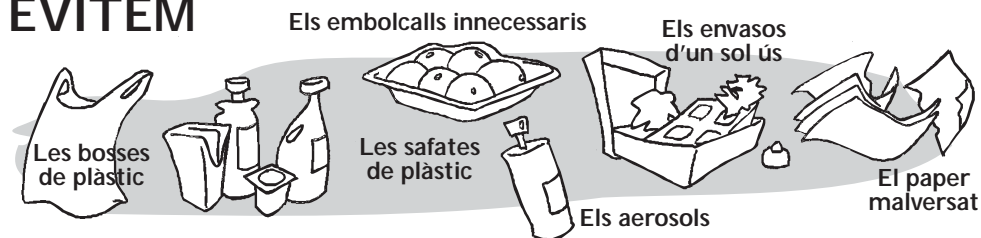
Propostes senzilles per reduir la QUANTITAT dels residus

La causa principal de l'augment del pes i del volum de les deixalles són els envasos d'un sol ús, que sovint estan fabricats a partir de primeres matèries no renovables i difícilment reciclables un cop s'han utilitzat.

La solució a aquesta problemàtica no es gens fàcil. Com a consumidors però, podem prendre algunes mesures molt senzilles adreçades a disminuir la producció dels residus.

Quan anem a comprar:

EVITEM

ESCOLLIM

On vas sense cabàs?

Les bosses de plàstic representen, aproximadament, el 6% en pes i el 22% en volum de les escombraries. Substituir-les, és ben senzill.

Font: Estudi composició brossa. CEPA 1992 (PGRMC)

Què podem fer?

- Anem a comprar amb cistell, carretó o bosses de roba.
- Rebutgem les bosses i les safates de plàstic.
- Les caixes de cartró i les caixes plegables són també una bona solució en supermercats i grans superfícies.
- Quan anem a comprar el pa, no oblidem la bossa de roba.

Sabies que... si cada habitant de Catalunya estalviés només UNA bossa de plàstic a la setmana: estalviariem tanta energia com per tenir engegada la nevera durant 946 anys, o poder veure la televisió durant 370 anys.

La incineració d'una bossa de plàstic suposa una pèrdua d'energia equivalent a tenir una bombeta de 100w engegada durant un minut i mig.

Millor si és a granel

A moltes botigues i comerços de Catalunya podem trobar productes a granel: fruites i verdures, embotits, formatges, congelats, galetes, olives, fruita seca, llegums, pastes de sopa... Demanem-los i no deixem que ens els emboliquin innecessàriament.

Alguns supermercats i grans superfícies prefereixen oferir-nos els productes per unitats petites i embolicats excessivament, tot i que, sovint, també els tenen sense embolicar.

Triem aquests productes a granel i no deixem que ens hi posin safates de plàstic o paper d'alumini.

Comprar als mercats és una forma d'estalviar-se residus: tendeixen a donar més productes frescos i a granel i en menys bosses de plàstic.

Amb les campanyes de reducció de residus municipals es constitueixen les **Xarxes locals de comerços respectuosos amb el medi ambient i de qualitat** que ofereixen una opció de consum més responsable.

Què podem fer?

- Sempre que puguem posem els productes directament al cistell.
- També podem fer servir carmanyoles o envasos reutilitzables com els pots de vidre per exemple per comprar la carn, el peix, els llegums...

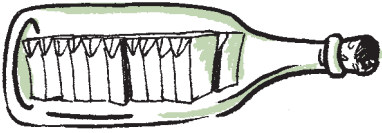
Sabies que... si cada habitant de Catalunya estalviés només UNA safata de pórex (EPS) a la setmana, estalviaríem tanta energia com per tenir engegada la nevera durant 2.100 anys, o podríem veure la televisió durant 759 anys.

Si cada habitant de Catalunya estalviés només UNA safata de pórex (EPS) al dia, estalviaríem tanta energia com per poder fer 44 voltes a la Terra en cotxe.

No t'equivoquis d'envàs

Els envasos reutilitzables

Reutilitzar és tornar a fer servir tot allò que pot complir la mateixa funció. D'aquesta manera, podem evitar molts residus innecessaris.

Una ampolla de vidre retornable permet estalviar fins a 40 brics o 40 ampolles de plàstic d'un litre.

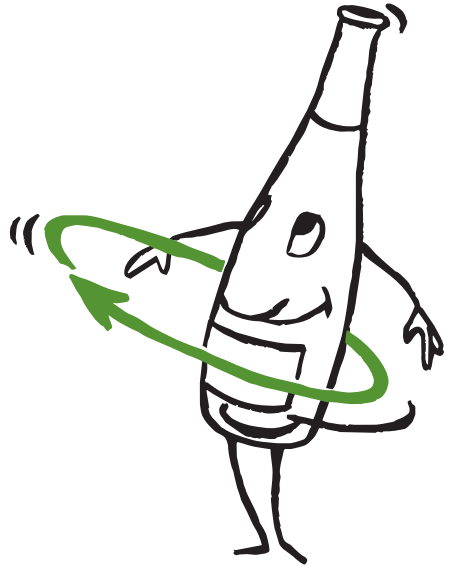
A Catalunya encara trobem botigues on tenen begudes en envasos retornables:

- aigua mineral (garrafes)
- aigua amb gas i vichy
- sifó i gasosa
- llet i cacaolat
- refrescos
- cerveses
- vins...

Què podem fer?

- A la botiga, als bars i als restaurants demanem sempre begudes en envasos retornables.

Sabies que... fer servir una ampolla de vidre retornable permet estalviar l'energia necessària per fer funcionar un ordinador portàtil durant deu hores o un de sobretaula durant 5 hores.

Els envasos reciclables

Reciclar és transformar un objecte, a través d'un procés industrial, en un nou producte per a un nou ús.

La realitat de les botigues fa que sovint no trobem envasos reutilitzables.

Aleshores, què podem fer? Comprar productes en envasos reciclables.

A més, hem de portar-los als contenidors corresponents

de la fracció inorgànica per fer la recollida selectiva i poder reciclar-los.

No tots els envasos reciclables són iguals:

N'hi ha que serveixen per tornar a fer un nou producte sense disminuir la qualitat del material. És el cas del vidre: podem fer un recipient de vidre reciclat per contenir aliments.

Altres materials, en reciclar-se, perden la qualitat, i només podem fer un producte diferent i de menys qualitat. És el cas dels envasos de plàstic: obtenim un plàstic de menor qualitat, no apte per estar en contacte amb aliments.

Els envasos fets amb més d'un material són molt difícils i costosos de reciclar. És el cas dels brics, les bosses mixtes (plàstic, alumini i paper)...

A quins criteris respon cada tipus d'envàs?

El vidre retornable és un envàs resistent i amb una forma estandarditzada. Només és viable un sistema de retorn de l'envàs en circuits locals.

Els envasos d'un sol ús tenen circuits internacionals de producció i distribució, mentre el residu es queda en el lloc de consum. Es fabriquen amb material lleuger per abaratir el cost del transport a llargues distàncies.

La imatge de marca tendeix a la desestandardització dels envasos per diferenciar les marques.

Escollir envasos retornables contribueix a fomentar la indústria local i descentralitzada.

Distintiu gràfic del sistema de retorn

El vidre

El vidre és l'únic envàs reutilitzable per a usos alimentaris.

Els envasos retornables un cop buits i nets es poden tornar a fer servir aconseguint així un important estalvi energètic i de matèries primeres.

Característiques del material

El vidre és un material molt estable, impermeable als gasos i resistent a la corrosió. És més fràgil i pesant que d'altres.

Sabies que... l'energia estalviada en reciclar una ampolla de vidre equival a l'ús d'una bombeta de 100 W durant 4 hores.

Com a residu...

En reciclar-se no perd la qualitat i permet estalviar energia.

Què podem fer?

- Comprem l'aigua, els refrescs, la llet, el vi, el cava... en envasos de vidre retornable sempre que puguem
- Retornem les ampolles de vi i cava als circuits de recuperació
- Participem en la recollida selectiva de vidre

Les llaunes de ferro i d'alumini

De llaunes n'hi ha de ferro i d'alumini. És important recuperar aquests materials mitjançant les recollides selectives. Ara bé, el reciclatge no justifica un consum innecessari (malbaratament d'energia i materials). El millor residu és el que no es produeix!

Característiques del material

El ferro és abundant però pesa més que l'alumini.

L'alumini és un material molt valuós extret de la bauxita. Per fer una sola tona d'alumini cal extreure 4 o 5 tones de bauxita. Aquesta extracció causa greus impactes ambientals i socials als països tropicals d'on s'obté amb un elevat consum energètic.

Com a residu...

L'abocament o incineració de les llaunes suposa una importantíssima pèrdua de recursos.

Sabies que... reciclar una sola llauna d'alumini permet estalviar l'energia necessària per fer funcionar una televisió durant vuit hores i mitja o una nevera durant un dia.

Què podem fer?

- Intentem evitar el consum innecessari de llaunes
- Triem els pots i les ampolles de vidre
- Participem en la recollida selectiva de les llaunes

Els plàstics

Els plàstics s'utilitzen com a envasos i embalatges d'un sol ús, sovint superflu, com és el cas de les safates plàstiques que han proliferat exponencialment a grans superfícies i botigues d'alimentació.

Característiques

Es fabrica a partir de residus de la fabricació de combustibles fòssils (gasoil i benzina).

Els més utilitzats són el polietilèterefalat (PET), polipropilè (PP), Poliestirè

i poliestirè expandit (PS-PSE), Polietilè d'alta densitat (HDPE-PEAD) i Polietilè de baixa densitat (LDPE-PEBD), Policlorur de vinil (PVC) etc.

El reciclatge es difícil i car ja que, com cada un es fon a diferent temperatura, s'ha de fer una tria prèvia per separar les diferents tipologies.

Els fabricants han d'indicar el tipus de plàstic amb un codi d'identificació amb número.

Com a residu...

No tots els plàstics post-consums es reciclen. El plàstic que es recupera és molt poc en comparació amb el que s'utilitza, sovint, de manera totalment innecessària.

Compte amb el PVC! El clorur de polivinil (PVC) és un dels materials plàstics més problemàtics. Alguns dels seus components i aditius tals com estabilitzants, plastificants, piroretardants i metalls pesants com el cadmi, el plom o ftalats i boicides, li proporcionen un caràcter especialment problemàtic per a l'entorn i la salut de les persones, sobretot en cas d'incineració. FONT: Els envasos a la vida quotidiana. Agència Metropolitana de Residus.

El podem trobar en ampolles d'aigua, oli, vinagre, gel de bany i sabó líquid, terrines, envasos farmacèutics i cosmètics. El podem reconèixer als envasos perquè a la seva base trobem un nervi que acaba en dos semicercles, a les ampolles d'aigua l'identificarem perquè en fer força amb el dits deixem una marca blanquinosa. El seu codi d'identificació és el número 3.

Per a més informació: Organització Mundial de la Salut <www.who.int> / International Agency for Research on Cancer (IARC) <www.iarc.fr> / Greenpeace <www.greenpeace.org>

Què podem fer?

- Evitem el consum de plàstic innecessari. Triem envasos retornables
- Utilitzem bosses de roba, carmanyoles... per comprar a granel
- Participem en la recollida selectiva i usem estris de plàstic reciclat

Els brics i altres mixtos

El bric és el més popular dels envasos mixtos, fets de diferents materials.

Productes mixtos habituals són el cartró plastificat (llet) i les bosses de plàstic i alumini (patates fregides, laminadures, congelats...). Són un exemple de la cultura de l'usar i el llençar.

Característiques del material

El bric està fet d'alumini, plàstic i cartró.

Per mantenir la producció actual a l'estat espanyol cal tallar un equivalent de 1.700.000 arbres, consumir milions de barrils de petroli i extreure 25.200 tones de bauxita.

Com a residu...

El seu reciclatge és difícil i car pel fet de ser mixt. Fins fa poc, es reciclava només una part del cartró. Actualment s'ha iniciat el reciclatge de l'alumini.

Sabies que... per cada ampolla de vidre retornable que utilitzem evitem el consum d'uns 40 tetrabrics.

Què podem fer?

- Evitem el consum de brics i envasos mixtos
- Escollim productes a granel o en envasos de vidre
- Participem en la recollida selectiva

El paper i el material d'oficina

Utilitzem paper reciclat i lliure de clor

S'anomena paper reciclat aquell que es fabrica amb paper vell.

Fins fa poc s'ha mantingut la confosa definició de paper **ecològic** –encara que no fos reciclat!– per a aquell que és blanquejat sense utilitzar clor (un element que causa greus impactes al medi ambient i la salut). Actualment la Generalitat de Catalunya atorga només el **distintiu de qualitat ambiental de paper reciclat i blanquejat sense clor** quan es compleixen rigorosament aquests requisits.

Si bé fa un temps el paper reciclat era difícil de trobar i més car que el paper de pasta verge, aquesta situació ha canviat. Actualment, ja hi ha al mercat una gran oferta de papers reciclats, amb una bona qualitat.

Què podem fer?

El més important és que reduïm el consum de paper abans d'haver-lo de reciclar.

Per a això:

- Escrivim i fotocopiem-lo per les dues cares.
- Evitem la propaganda o els catàlegs que no necessitem.
- Evitem l'ús de mocadors i tovallons de paper i, en general, tots els productes d'un sol ús.
- Un cop utilitzat, portem el paper al contenidor blau de paper. Se'n farà paper reciclat.
- Utilitzem doncs paper reciclat i lliure de clor.

La reutilització

El material d'oficina

Sabies que... els ordinadors i equips electrònics contenen productes, algun molt tòxic, com per exemple els PBB (bifenil de polibromat), que serveixen per a reduir el risc d'incendi dels aparells en funcionament.

Degut a la rapidesa amb què esdevenen obsolets, es preveu un espectacular increment de residus d'electrònica que es poden portar a la [Deixalleria](#) municipal.

Què podem fer?

- Comprem material d'oficina poc agressiu per a l'entorn:
 - Correctors d'escriptura i coles sense dissolvents tòxics
 - Retoladors, marcadors i bolígrafs recarregables i sense dissolvents tòxics
 - Marcadors fosforescents de fusta.
- Utilitzem tòners i cartutxos recarregables per a les impressores i fotocopiadores.
- Pensa que algunes empreses els recullen per a recarregar-los.

A l'hora de comprar hem d'optar per productes que ens ofereixin la possibilitat de reutilitzar-los o recarregar-los. Hi ha molts productes que utilitzem a casa que podem recarregar com piles i bateries, tòners d'impresora, bolígrafs i portamines etc.

Sovint llencem a la brossa materials que podem aprofitar amb altres finalitats o que poden ser reutilitzats per altres persones.

ALGUNES IDEES: les caixes de cartró es poden utilitzar per guardar objectes d'escriptori, roba, factures etc. Els pots de vidre es poden fer servir com a carmanyoles o per guardar aliments com espècies, sucre, farina, fruits secs etc al nostre rebost. Els aparells i electrodomèstics que ja no ens serveixen perquè no tenen suficient potència i/o capacitat poden ser aprofitables per altres persones. La producció de la roba suposa una important despesa energètica i de matèries primes. Allò que a nosaltres ja no ens interessa pot ser reutilitzat per altres persones, les samarretes velles poden convertir-se en pràctics draps per fer la neteja de casa i del cotxe....

A Catalunya fa temps que s'organitzen mercats d'intercanvi. Diferents municipis estan desenvolupant Xarxes d'intercanvi. Si vols rebre'n informació i participar-hi, posa't en contacte amb nosaltres.

Propostes senzilles per reduir la PERILLOSITAT dels residus

Hi ha una part petita de la brossa que conté elements molt perjudicials per al medi ambient i la salut de les persones. Estem parlant de les piles, els insecticides, les pintures, els dissolvents, els productes de neteja, els aerosols, les coles, etc.

En alguns casos podem substituir-los per productes menys perjudicials; altres vegades només en podrem racionalitzar el consum.

Aquests productes han de portar els símbols o pictogrames de riscos ja que poden esdevenir residus perillosos, nocius o problemàtics per al medi ambient:

NOCIU

TÒXIC

CORROSIU

INFLAMABLE

IRRITANT
O SENSIBILITZANT

COMBURENT

PERILLÓS
PER AL MEDI
AMBIENT

EXPLOSIU

(T) Tòxic, (T+) Molt tòxic Pot ocasionar la mort si s'introdueix en l'organisme.

(Xn) Nociu Perjudicial per a la salut.

(Xi) Irritant Provoca la irritació de la pell i les mucoses.

Sensibilitzant Pot provocar una reacció d'hipersensibilitat per contacte o per inhalació.

(C) Corrosiu Destruïx els teixits vius o altres matèries.

(F) Fàcilment inflamable, (F+) Extremadament inflamable Pot inflamar-se amb la presència d'una font de calor.

(O) Comburent Accelera la combustió.

(E) Explosiu Té una combustió ràpida i violenta.

(N) Perillós per al medi ambient Molt tòxic per a la fauna, els organismes aquàtics i la capa d'ozó.

RECORDEU QUE, UN COP USATS,
CAL DUR AQUESTS PRODUCTES
A LA DEIXALLERIA

Què podem fer?

- Fem servir els productes amb mesura.
- Mirem bé l'etiqueta abans d'optar per un producte.
- Comprem productes que no portin substàncies nocives. Sovint els remeis casolans poden ser una bona alternativa.
- Portem els residus de productes problemàtics a la Deixalleria, Minideixalleria o Deixalleria Mòbil per assegurar que es tractin d'una manera adequada.
- Cal saber que encara una part important dels residus especials recollits a les deixalleries s'incineren de manera controlada, per això cal reduir al màxim el seu ús.
- Cal que el tractament dels residus sigui més sostenible. La indústria i l'administració ha de cercar altres tractaments més innocus i menys perjudicials per la salut i el medi.

Els productes de neteja

De quins productes parlem?

Els nostres hàbits de neteja han canviat en pocs anys. Actualment, s'utilitzen grans quantitats de productes agressius, com el salfumant, els desengreixants, els detergents, els netejaforns... que netegen la llar a costa de contaminar-nos!

La publicitat, sovint enganyosa, ens fa creure que són indispensables.

Quins problemes causen?

Aquests productes poden desprendre vapors que afecten els ulls i les vies respiratòries, o causar irritacions i cremades per contacte amb la pell. Abocats per l'aiguera o com a residus són molt perjudicials per al medi ambient.

Ens venen higiene per evitar infeccions, però ens contaminen. És important que les coses estiguin netes i desinfectades, però no calguem en l'error de canviar contaminació biològica per contaminació química.

Com els podem evitar?

- No ens capfiquem en netejar a base de productes agressius. Hi ha solucions menys agressives.

Remeis casolans

Per a la neteja de la llar:

Per fregar el parquet i les rajoles de gres: vinagre (1 raig a la galleda)

El bicarbonat és un blanquejador molt útil per a sanitaris, marbres...

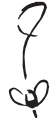
Com a desembussadors: *utilitzem aigua bullint, bicarbonat o vinagre*

Per a la neteja dels mobles: *Fregar amb 1 part de llimona i 2 d'oli d'oliva.*

De llevataques: *fem-ne servir dissolvents d'alcohol o acetona i sense dissolvents clorats. El millor, però és fregar la taca amb sabó.*

Podem comprar productes respectuosos amb el medi: Sodasan, Almacabio, Ecover, Froggy, KH7 Ecológic...

Els plaguicides: insecticides, herbicides i fungicides

De quins productes parlem?

Són els productes que utilitzem per matar aquells éssers vius que resulten molestos (insectes...). No són biodegradables i són bioacumulatius.

En cas d'utilitzar-los:

- Mirem bé l'etiqueta.
- Ventilem l'espai on els apliquem. Evitem inhalar-los.
- No entrem a les habitacions fins una estona després d'aplicar-lo.
- Netegem-nos bé després de l'aplicació.

Quins problemes causen?

Contenen substàncies molt tòxiques per contacte directe. Poden afectar la nostra salut. Molts d'ells són cancerígens. Són bioacumulatius. Dispersats pel medi contaminen greument el sòl i les aigües.

Alerta amb les fumigacions!

És en el moment en què sorgeix una plaga quan és més justificat l'ús de plaguicides: rates, cuques, etc. Fins i tot en aquests casos, cal prendre mesures per protegir la nostra salut. En cas que es faci una fumigació a casa nostra o a la feina, demanem que ens informin prèviament dels productes que utilitzen, dels seus efectes i de les mesures de seguretat que cal prendre.

Com els podem evitar?

- Reduïm-ne al màxim el consum.

Remeis casolans

Per a les arnes: *plantes aromàtiques com l'espigol, productes d'escorça de cedre ("Poll")*

Per a les formigues: *aigua calenta amb bòrax*

Contra mosques i mosquits: *fragàncies com la menta, romani o alfàbrega.*

Contra el pugó: *polvoritzar la planta amb sabó diluït en aigua.*

Els aerosols

De quins productes parlem?

Els aerosols, sovint anomenats esprais, són els envasos de productes molt diversos: desodorants, pintures, productes de neteja...

Quins problemes causen?

Són explosius i inflamables. Contenen gasos propel·lents perjudicials per al medi ambient, fins i tot quan l'etiqueta diu que no afecten la capa d'ozó.

Quan comprem un aerosol, només n'aprofitem aproximadament la meitat: la resta són aquests propel·lents.

Com els podem evitar?

Molt sovint l'ús d'aerosols és injustificat.

Remeis casolans

Utilitzem polvoritzadors, brotxes i pinzells, barres o tubs per a productes de cosmètica.

Productes de cosmètica no experimentats amb animals

Esencial Mediterraneo

Els productes amb mercuri

De quins productes parlem?

Són productes molt variats:

- termòmetres
- piles
- fluorescents.

Alguns plaguicides també en porten.

Quins problemes causen?

El mercuri és molt tòxic per als éssers vius.

És **bioacumulatiu**, molt volàtil i es dispersa fàcilment pel medi. Pot provocar intoxicacions greus per inhalació.

Si s'incinera, es dispersa per l'aire. Si s'aboca, pot dispersar-se pel sòl i les aigües.

Sabies que... en cas que un termòmetre de mercuri es trenqui, podem recollir el mercuri, sense tocar-lo directament, dins d'un pot amb aigua, tapar-lo i portar-lo a la Deixalleria.

Com els podem evitar?

- Reduïm-ne al màxim el consum.

Alternatives

En lloc d'aparells amb piles:

*Aparells sense piles
(energia solar, connexió a la xarxa...)*

En lloc de piles d'un sol ús:

Piles recarregables o sense mercuri

En lloc de termòmetres amb mercuri:

Termòmetres amb alcohol tenyit

Els productes de l'automòbil

De quins productes parlem?

Malgrat que la publicitat dels fabricants d'automòbils els presenta associats a la natura, no podem ignorar que l'ús del cotxe produeix residus problemàtics que hem de reduir.

- Les bateries del cotxe contenen plom i àcid sulfúric.
- Els olis usats porten molts hidrocarburs contaminants.
- Els líquids refrigerants i anticongelants tenen dissolvents orgànics.

Quins problemes causen?

El plom és tòxic per a micro-organismes i plantes. En animals i persones les intoxicacions cròniques causen problemes molt greus per a la salut.

Els olis abocats al sòl o a l'aigua contaminen l'entorn.

Com els podem evitar?

En primer lloc fent un ús racional del cotxe i fent servir sempre que es pugui el transport públic.

A més:

- No llencem els olis i anticongelants per aigüeres o desguassos.
- Un cop esgotats o usats, portem aquests productes a la Deixalleria. Hi ha benzineres o mecànics que recullen els olis usats.
- Portem sempre les bateries velles a la Deixalleria.

Els productes de bricolatge

De quins productes parlem?

Els productes que fem servir per arreglar la llar: pintures, vernissos, coles, dissolvents, decapants, etc., són de composicions químiques molt variades i, per tant, ocasionen problemes molt diversos.

Quan utilitzem productes de bricolatge no hem de fumar, beure ni menjar. Tampoc no és aconsellable portar lents de contacte. Ventilem bé l'espai d'aplicació del producte.

Quins problemes causen?

La majoria d'aquests productes suposen un perill pel medi ambient i la salut de les persones a causa de la seva toxicitat. Poden despendre vapors que provoquen irritacions de la pell i mucoses, mals de cap, vòmits o mareigs. Són productes que contenen metalls pesants i/o altres compostos perjudicials i alguns com els dissolvents, porten clor fet que augmenta el seu poder contaminant. El perill d'aquestes substàncies es perllonga durant tot el seu cicle de vida: producció, utilització i eliminació.

Com els podem evitar?

- Reduim-ne el consum.

Alternatives

Existeixen tres tipus de pintures: les minerals, les naturals (amb components vegetals i minerals) i les sintètiques (amb components derivats del petroli i minerals).

Les menys recomenables són les sintètiques (les que es dissolen amb aiguarràs o altres dissolvents, les pintures a l'oli i també les de base aquosa que, tot i ser menys tòxiques, no es poden considerar del tot ecològiques). Algunes pintures sintètiques es distingeixen amb la certificació ecològica com a productes amb menor proporció de substàncies tòxiques.

Els dissolvents químics com l'aiguarràs, les acetones, benzens, dissolvents halogenats són molt volàtils i irritants en contacte amb la pell. Alguns productes naturals com el vinagre calent, l'aigua i el sabó poden estalviar d'utilitzar aquests tipus de substàncies.

Els productes convencionals per al tractament de la fusta (vernissos, decapants etc.) tenen un elevat contingut de substàncies tòxiques. Els decapants a més de la seva toxicitat són molt contaminants per al medi aquàtic. Algunes botigues especialitzades ofereixen productes innocuus a base d'oli i altres ingredients naturals.

Alguns criteris i eines a l'hora d'anar a comprar

És adequat el producte que comprem per a la funció que volem que faci?

*Com afecta la salut, les comunitats i l'entorn el fet de produir-lo?
De transportar-lo? De consumir-lo? D'esdevenir un residu?*

*D'on vénen els productes que comprem?
En quines condicions laborals es produeixen?*

Com ens en podem desfer quan ja no siguin útils?

Què vol dir el que està escrit a l'etiqueta? Què no ens diu?

**Aquestes són algunes de les preguntes que ens poden ajudar
a millorar els nostres hàbits de compra.**

Consum responsable

Molts ciutadans/es incorporen motius ètics a l'hora de triar un producte de compra. És possible proposar-se que el nostre consum no posi en perill el benestar d'altres persones o comunitats.

És necessària una informació continuada per a ser crítics.

Cal ajudar en aquelles iniciatives i lluites socials que volen donar a conèixer els problemes socioambientals derivats de la nostra activitat quotidiana i proposen solucions més respectuoses amb el medi.

Comerç just

El comerç just té en alguns països una llarga tradició.

A més d'artesanía i cafès, es pot adquirir una àmplia gamma de productes alimentaris (sucre, galetes, xocolata, espècies, etc.).

Abans solament es distribuïa en les seus d'entitats i botigues de comerç just (les botigues que només tenen productes de comerç just porten un segell identificatiu).

Actualment s'estan obrint mercat en altres establiments. Aquelles botigues que tenen algun producte de comerç just porten el distintiu: Xarxa de Consum Solidari.

Agricultura ecològica

No utilitza pesticides ni fertilitzants químics agressius. D'aquesta manera evita (o disminueix) els problemes de toxicitat de l'agricultura convencional. Aplica el principi de prevenció davant de possibles efectes sobre la salut humana dels productes utilitzats en l'agricultura i en el bestiar. A més, es frena la progressiva pèrdua d'espècies autòctones i adaptades al nostre entorn sense necessitat de plaguicides, transgènics, hormones... Etiquetes com les d'AENOR i del Consell Català Regulador de la Producció Agrària Ecològica són una forma de certificar-ho.

Etiquetes i símbols

Fixa't en aquests símbols

Etiqueta ecològica europea

S'atorga a nivell de la Comunitat Europea a productes que demostrin que el seu disseny, producció, comercialització i utilització ocasionen repercussions reduïdes sobre el medi ambient en tot el seu cicle de vida, per tal de respondre a l'interès creixent dels consumidors per estar informats sobre les conseqüències sobre el medi ambient dels productes.

Les autoritats comunitàries defineixen per a tots els països de la Unió les categories de productes i els criteris ecològics per poder disposar de l'ecoetiqueta: residus generats; contaminació del sòl, de l'aigua i de l'atmosfera; consum d'energia i de recursos naturals; soroll.

El Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat és l'organisme competent per atorgar-la a Catalunya.

Distintiu de garantia de qualitat ambiental

El Departament de Medi Ambient i Habitatge l'atorga a productes i serveis que garanteixin als usuaris o consumidors una propietat o característica ambiental per tal d'afavorir la reducció dels residus, la recuperació dels subproductes i l'estalvi de recursos, especialment d'energia i aigua.

Punt verd

Aquest símbol indica que els fabricants i distribuïdors, agrupats en ECOEMBES i ECOVIDRIO, paguen un import per finançar una part del cost de la recollida dels envasos, tal com obliga la Llei d'envasos i residus d'envasos.

CCPAE

L'agricultura ecològica està regulada a la Unió Europea. A Catalunya és el Consell Català de la Producció Agrària Ecològica qui certifica els productes ecològics tant d'origen animal com vegetal.

tifica els productes ecològics tant d'origen animal com vegetal.

Distintiu del sistema de retorn

Aquest símbol identificatiu és el que han de dur els envasos per al sistema de dipòsit i retorn que marca la Llei d'envasos.

L'Àngel Blau

Distintiu de qualitat ambiental atorgat a Alemanya per destacar els productes respectuosos amb el medi ambient.

Certificat d'extracció sostenible FSC

Segell atorgat pel Forest Stewardship Council, que garanteix les fustes extretes de forma ambiental apropiada, socialment beneficiosa i econòmicament viable. Malauradament, encara és difícil trobar aquest segell a casa nostra.

Xarxa de consum solidari

Distintiu de les botigues que tenen algun producte de comerç just.

Només són "ecològics" aquells productes acreditats amb etiquetes?

Un producte "ecològic" és aquell que en tot el seu procés de fabricació, d'utilització i desús minimitza els impactes que pugui produir en la salut i en el medi. En aquest sentit, el disseny del producte ha de preveure en quin tipus de residu es convertirà i com caldrà tractar-lo.

En molts casos, és el sentit comú el que ens pot ajudar a discernir quan un producte és respectuós amb l'entorn i quan no. Un exemple de producte que es pot considerar ecològic és la fusta no tractada amb productes químics, ja que la seva fabricació i tractament causa pocs impactes, i a més en facilita la recuperació posterior quan esdevingui un residu. Els envasos retornables i els productes a granel, per exemple, no porten etiquetes i són també alternatives molt ecològiques.

Falses idees, males interpretacions

Alerta amb la propaganda enganyosa

L'increment de la sensibilitat envers els problemes ambientals ha portat la ciutadania a escollir productes menys nocius amb l'entorn.

Això ha produït l'aparició d'eines del màrqueting per fomentar el consum de productes suposadament respectuosos amb l'entorn.

90 % Biodegradable?

Els detergents sovint indiquen que del 90 al 99% del seu contingut és biodegradable. Però és aquell 1 a 10% allò que els fa perjudicials per a l'entorn. Sempre són més recomanables els sabons naturals: netegen igual sense necessitat de fer tanta escuma.

Protegeix la capa d'ozó?

Els gasos CFC en aerosols, neveres, porrexpan... van ser prohibits pels problemes ambientals que comportaven (destrucció de l'ozó estratosfèric que ens protegeix dels rajos ultraviolets). Els CFC són sovint substituïts per substàncies com els HCFC, menys problemàtiques, però que contribueixen a incrementar l'efecte d'hivernacle.

Producte ecològic?

Sovint trobem productes que indiquen que són ecològics. No sempre és cert. Només els segells acreditatius reconeguts poden assegurar-ne algunes qualitats.

En altres casos ens caldrà sentit comú i informació per saber si el producte és o no ecològic.

Reciclable?

Que un producte sigui potencialment reciclable no vol dir que es recicli. Molts productes d'usar i llençar es presenten com a reciclables. Alguns plàstics es reciclen... energèticament (s'incineren!).

Què podem fer?

Siguem crítics amb la propaganda que utilitza el medi ambient com a reclam.

En cas de dubte podem informar-nos a:

Departament de Medi Ambient i Habitatge. Av Diagonal, 523-525. 08029 Barcelona. Tel 93 444 50 00
www.mediambient.gencat.net

Centre Català del Reciclatge-Agència de Residus de Catalunya. C/Dr Roux, 80. 08017 Barcelona.
Tel 935 673 305. www.arc-cat.net/ccr

Institut Català del Consum. Gran Via Carles III, 105 Lletres B-I. Tel 935 566 010. www.icconsum.org

Consell Català de la producció Agrària Ecològica (CCPAE). Av. Meridiana, 38, primera planta. 08018 Barcelona. Tel 93 552 47 90. www.ccpae.org

Centre de Recerca i Informació en Consum www.cric.pangea.org

Xarxa de Consum Solidari. Pl Agustí Vell, 15. Barcelona. Tel 932 682 202. www.xarxaconsum.org

Glossari

Abocador o dipòsit controlat: indret destinat a abocar-hi escombraries. Segons la llei catalana reguladora de residus 6/93, un abocador és "la instal·lació de disposició del rebuig dels residus que s'utilitza per al dipòsit controlat d'aquests en la superfície o sota terra".

A granel: sense envasar, sense empaquetar, a doll.

Agricultura biològica o bioecològica o producció agrària ecològica: és un sistema de producció i elaboració de productes agraris l'objectiu del qual és l'obtenció d'aliments de màxima qualitat, respectuos amb el medi ambient i sense utilitzar productes químics de síntesi (hormones, medicaments, adobs químics i plaguicides, etc.).

Bioacumulació: acumulació d'una substància que en ser ingerida per algun organisme viu queda atrapada en el cos d'aquest durant molt temps. A mesura que es va ascendint en la cadena tròfica, la concentració d'aquestes substàncies augmenta i es pot arribar a concentracions tòxiques per als éssers vius.

Comerç just: activitat mercantil basada en l'equitat de les transaccions, particularment pel que fa a la internalització dels costos socials i a la justa apreciació dels valors afegits.

Compostos organoclorats: grup de compostos orgànics que tenen el clor com a constituent.

Consum responsable: manera de consumir que fa que el consum d'uns no posi en perill el benestar d'altres.

Deixalleria, Punt Verd o centre de recuperació de residus: instal·lació municipal on el ciutadà pot portar tota mena de residus domèstics per ser classificats i posteriorment recuperats o tractats adequadament; es redueix, així, l'impacte de les deixalles en el medi.

Dioxina: compost organoclorat altament tòxic, unes 10.000 vegades més tòxic que el cianur, estable, insoluble i no degradable per l'acció dels bacteris.

Ecologia: ciència que estudia la relació i les interaccions dels éssers vius entre ells i amb el medi on viuen.

Incineradora de residus: instal·lació de tractament de la brossa on aquesta es crema a altes temperatures. De la incineració de les escombraries s'originen com a subproductes cendres, escòries, fums i partícules molt contaminants que es dispersen pel medi ambient. Per això, és necessari dotar-les de bons sistemes de filtre i control.

Metalls pesants: elements com el mercuri, el plom, el seleni i el crom, que descarregats en el medi ambient produeixen efectes tòxics i acumulatius si són ingerits per organismes vius.

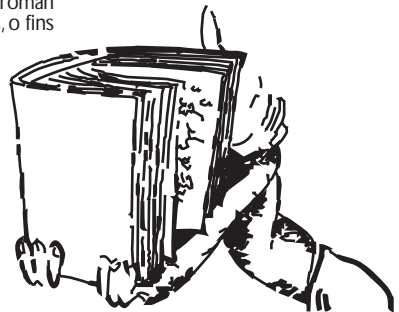
No biodegradable: persistent en el medi sense possibilitat de ser descompost pels microorganismes del sòl -bacteris i fongs- o per altres processos biològics. Per tant, roman en el medi durant molts anys, o fins i tot segles.

Propel·lents: gasos líquids utilitzats en els aerosols que ajuden a disseminar el producte que contenen. Abans es feien amb CFC, productes que afecten la capa d'ozó. Actualment s'han substituït per altres gasos, també contaminants.

Reciclar: transformar un objecte, a través d'un procés industrial, en un nou producte per a un nou ús. Reducció: estalvi d'una part del consum, en especial quan es fa a costa d'allò que s'estava malgastant. En aquest sentit, l'estalvi no és una limitació del plaer d'un recurs, sinó la prolongació del seu temps de vida.

Residu: deixalla, escombraria, brossa. Segons la llei catalana reguladora de residus 6/93, és "qualsevol substància o objecte de què el seu posseïdor es desprengui o tingui la intenció o l'obligació de desprendre's". El concepte de residu té, en certa manera, una connotació de rebuig, de quelcom de què ens volem desempallegar, que fa nosa. Aquesta és una concepció cultural del residu molt arrelada en la nostra societat, però és l'única? Valdria la pena entendre els residus com a recursos.

Reutilitzar: tornar a fer servir allò que pot complir la mateixa funció. D'aquesta manera, podem evitar molts residus innecessaris.

el millor residu és el que no es produeix

Fundació Catalana per a la Prevenció de Residus i Consum Responsable
Carrer Jacint Verdaguer, 48 - 08750 Molins de Rei - Tel. 93 680 16 78